

SISÄLLYS

Esipuhe.....	7
--------------	---

OSA 1 MITEN LAPSI KEHITTYY JA OPPII?

1 Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta.....	10
<i>Eeva-Liisa Kronqvist</i>	
2 Tutkiva oppiminen varhaispedagogiikassa	29
<i>Lasse Lipponen</i>	

OSA 2 VARHAISPEDAGOGIIKAN LÄHTÖKOHDAT

3 Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa.....	38
<i>Leena Turja</i>	
4 Havainnointi ja arviointi varhaispedagogiikassa.....	56
<i>Johanna Heikka, Eeva Hujala, Leena Turja ja Elina Fonsén</i>	
5 Leikin ensi askeleita.....	69
<i>Aili Helenius ja Riitta Korhonen</i>	
6 Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle	78
<i>Hannele Karikoski ja Aila Tiilikka</i>	

OSA 3 OPPIMISEN SISÄLTÖ- JA TAVOITEALUEITA

7 Minä olen ja kuulun! Lapsen identiteetin tukeminen	96
<i>Marita Mäkinen</i>	
8 Lasten taiteellinen toimijuus.....	109
<i>Tarja Pääjoki</i>	
9 Lapsen musiikillinen maailma.....	121
<i>Inkeri Ruokonen</i>	
10 Liikkuva lapsi.....	136
<i>Anneli Pönkkö ja Arja Sääkslahti</i>	
11 Katse katsomuskasvatukseen.....	150
<i>Ismo Pellikka</i>	
12 Varhaisvuosien eettinen kasvaminen ja oppiminen.....	158
<i>Vuokko Vienola</i>	

13	Tiedekasvatus ja lapsen tutkiva toiminta	178
	<i>Leena Turja</i>	
14	Teknologiakasvatus varhaisvuosina.....	196
	<i>Leena Turja</i>	
15	Ympäristökasvatus on lasten toimintaa.....	210
	<i>Raija Raittila</i>	
16	Lapsen matemaattinen maailma ja ajattelu.....	221
	<i>Aino Mattinen ja Minna Hannula-Sormunen</i>	

OSA 4 TASA-ARVOISUUS JA LASTEN MONINAISUUDEN KOHTAAMINEN

17	Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa	236
	<i>Paula Eerola-Pennanen</i>	
18	Vieras- ja monikielisen lapsen ja perheen tukeminen	250
	<i>Taru Kivijärvi</i>	
19	Pedagogiset rakenteet ja ratkaisut lasten erityisen tuen tarpeiden näkökulmasta	263
	<i>Alisa Alijoki ja Päivi Pihlaja</i>	
20	Sukupuolisensitiivinen varhaiskasvatus.....	276
	<i>Outi Ylitapio-Mäntylä</i>	

OSA 5 JOHTAJUUS, TYÖYHTEISÖ JA KASVATUSTYÖN KEHITTÄMINEN

21	Johtajuus varhaiskasvatuksessa	288
	<i>Eeva Hujala, Johanna Heikka ja Leena Halttunen</i>	
22	Varhaiskasvatuksen asiantuntijuus oppivassa työyhteisössä	301
	<i>Päivi Kupila</i>	
23	Varhaiskasvatuksen laadunarviointi ja pedagoginen kehittäminen	312
	<i>Eeva Hujala ja Elina Fonsén</i>	
	Lähteet.....	327
	Kirjoittajat.....	371